

СЕКЦІЯ 3. СТАН ТУРИЗМУ І ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ У ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРІОД

Рутинський М. Й.

к. з. н., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ: ТРАНСФОРМАЦІЇ В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В реаліях російської агресії український бізнес докладає усіх зусиль, щоб вижити й утримати власну ринкову нішу [1, 3-5]. Ситуація в різних регіонах України сьогодні складається по різному, адже фактор віддаленості від лінії фронту у 2022-2024 роках є визначальним для успішності готельно-ресторанного бізнесу. Тим не менше, панівною сьогодні для бізнесу стала одна-єдина стратегія – виживання та праця задля перемоги України [4, с. 86].

За даними ДАРТ, індустрія туризму й гостинності сумарно продовжує стабільно забезпечувати державний бюджет податковими надходженнями на рівні близько 1,5 млрд грн щорічно. За 9 місяців 2023 р. суб'єктами індустрії до бюджету сплачено 1 451 317,4 тис. грн., що на +13% більше, ніж за відповідний період 2022 року (1 283 179,7 тис. грн). Понад дві третини (73,2%) податкових надходжень до державного бюджету, як і в попередні два роки, забезпечують готелі, хостели та інші заклади тимчасового розміщення.

Хроніка фізичних руйнувань об'єктів готельно-ресторанної інфра-структури у прифронтових областях поповнюється новими втратами (серед останніх: «Optima Рівер Миколаїв», 28.04.24, «Придеснянський» м. Чернігова, 17.04.2024 тощо). З іншого боку, великі інвестори, попри ризики, у 2022-2024 роках завершують амбітні проєкти та відкривають дедалі нові готельні та ресторани комплекси в західних областях країни. Епіцентрами інвестиційної бізнес активності у готельно-ресторанному сегменті є Буковель та прилеглі терени, Львів та Ужгород. Наприклад, у Львові на розгляді зараз перебувають проєкти будівництва 12 нових готельно-ресторанних комплексів. Гроном нових комплексів, відкритих у 2022-2024 рр., зустрічає рекреантів курорт Буковель.

Тривають активні процеси приватизації майнових комплексів як у регіонах, так і в столиці. Так, наприклад, у 2024 р. фонд держмайна виставив на продаж за вельми помірними цінами елітну нерухомість на Майдані Незалежності: ГРК «Україна» та ГРК «Козацький».

Критичного осмислення потребують статистичні дані про роботу галузі. Офіційна статистика оперує зібраними показниками, а звітність своєчасно подають далеко не всі підприємства (див. дані Опендатабот). У таких умовах зростає інформативність альтернативних джерел статистичної аналітики, зокрема сучасної POS-системи обліку HoReCa закладів Poster. Останній звіт про

структурні трансформації екосистеми Poster (а це понад 16000 закладів України) в реаліях воєнного часу показав такі масштаби змін:

- кількість більшості видів закладів харчування продовжує знижуватися (на -32% барів, -17% ресторанів, -17% доставки їжі, -16 пабів, -13% кафе);
- успішно конкурують на ринку і кількісно зростають лише два види закладів малого бізнесу, а саме: невеликі кав'ярні (+35%) та ятки і заклади фастфуду (+15%) (див. рис.) [2].

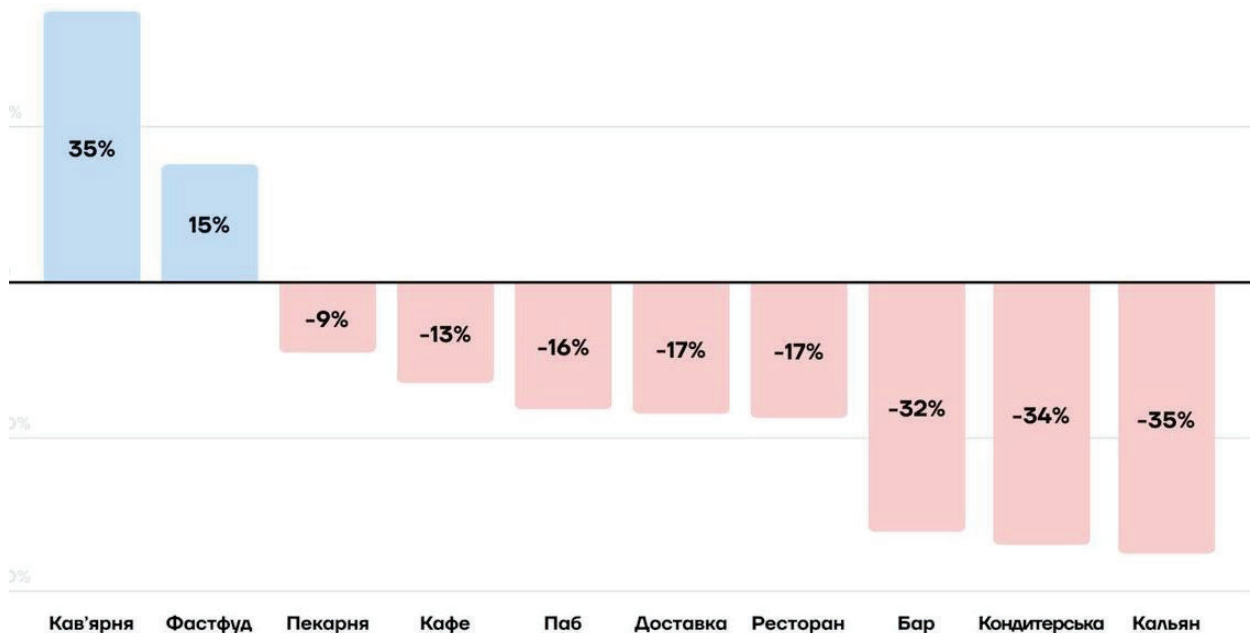

Рис. Аналітика Poster: динаміка зміни кількості HoReCa закладів України за період війни (з 12.2021 по 04.2024). Автор: Р. Єрошек, CEO Poster.

Зменшення кількості закладів не є фатальним на фоні зростання прибутковості та відвідуваності діючих HoReCa закладів України. Poster-аналітикою зафіксовано такі позитивні тенденції у реаліях воєнного часу:

- Усереднена відвідуваність закладів харчування показує сталу тенденцію зростання. Зокрема, у другому півріччі 2023 р. відвідуваність барів виросла на 15%, кальянних – 9%, кав'ярень – 9%, кафе – 7%, фастфуду – 5%, порівняно з 2-им півріччям 2022 року;
- Виручка закладів харчування продемонструвала співмірну тенденцію зростання, зокрема, кав'ярень – на 31%, барів – 28%, кальянних – 28%, фастфуду – 27%, кафе – 26%, порівняно з 2-им півріччям 2022 року;
- Усереднений чек замовлення асортименту страв і напоїв у HoReCa закладах також продемонстрував істотне зростання, зокрема, у фастфудах – на 21%,

кав'ярнях – 20%, кальянних – 18%, кафе – 17%, барах – 12%, порівняно з 2-им півріччям 2022 року [2].

Внутрішній попит на готельні і ресторанный послуги в туристичних дестинаціях України (особливо в Карпатському регіоні) відновлюється найшвидше, що пов'язано зі зростаючою психоемоційною втомою громадян від ізоляції, тривожності, песимізму та жахів воєнного стану. Тому, слід очікувати, що в 2024–2025 рр. у віддалених від лінії фронту регіонах попит на готельні і ресторанный послуги поступово наблизатиметься до рівнів, здобутих до 2022 р., а в окремих центрах внутрішнього туризму навіть динамічно зростатиме.

Бібліографічний список:

1. Баженова С., Пологовська Ю., Канцур І. Розвиток готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-22>
2. Єрошек Р. Як змінилась кількість закладів в Україні під час війни. URL: https://t.me/restorator_reve/3447 (9.05.2024)
3. Моргулець, О., Коробкіна, М., Вофсі, П. Інституційні чинники та їх вплив на розвиток готельно-ресторанного бізнесу України. *Економіка та суспільство*, 2023. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-62>
4. Рутинський М. Й. Економічні тренди функціонування готельного бізнесу України в реаліях воєнного часу. *Проблеми і перспективи економічного розвитку в умовах модернізаційних процесів в Україні та світі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (12 груд. 2023 р., м. Кропивницький). Кропивницький : РВЛ ЦНТУ, 2023. Ч.1. С. 86-88.
5. Рутинський М. Й., Зайченко В. В. Концепція «food plating» у ресторанному бізнесі України. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 7. 2022. С. 43–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-7-6>

Депутат Л. Ю.
здобувач вищої освіти,
Науковий керівник: к.е.н. доцент **Кочума І. Ю.**
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У сучасному світі зростає інтерес подорожувати до різних країн і народів. І найголовнішим чинником, що впливає на вибір людьми місць відпочинку є саме імідж країни. Результати дослідження міжнародного іміджу України, проведеного шляхом